

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τόμ. 19, Αρ. 1 (2023)

Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology

Διερεύνηση των απόψεων των καταρτιζομένων των ΔΙΕΚ για την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Σουλτάνα Στεφάνογλου, Στεργιανή Γκισούρη

doi: [10.12681/jode.29466](https://doi.org/10.12681/jode.29466)

Copyright © 2023, ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΗΛΙΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΓΛΟΥ, ΣΤΕΡΓΙΑΝΗ ΓΚΙΣΟΥΡΗ

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

**Διερεύνηση των απόψεων των καταρτιζομένων των ΔΙΕΚ για την Εξ Αποστάσεως
Εκπαίδευση**

Exploration of views of the PVTI trainees concerning Distance Education

Σουλτάνα Στεφάνογλου

Εκπαιδευτικός ΠΕ80

taniastefanoglou@yahoo.gr

Στεργιανή Γκιαούρη

Επίκουρη Καθηγήτρια

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

sgiaouri@uowm.gr

<https://orcid.org/0000-0002-2280-9172>

Summary

Lifelong Learning is a field that is gaining in importance in modern societies. The members of a society in order to adapt and survive, both professionally and personally and socially, are almost obliged to continue learning throughout their lives. A phenomenon that probably existed from a long time ago, because people have the ability to learn throughout their lives, but this need is defined more urgently today, as the acquired knowledge does not respond to new conditions.

In the light of "Lifelong Learning" is included the term "Adult Education", which includes all forms of learning and education, including all institutions aimed at securing adults in the labor market and the society to which they belong. Learning and teaching activities consist of a wide range, so that adults are equipped with basic knowledge and skills.

Adults as learners have different characteristics from minors when attending training programs. The roles they play at every stage of their lives, the experiences gained, the free time and especially the motivation and the goals they have set, are some of them.

The development and evolution of the internet and the means used to participate in training programs create incentives for monitoring, as they restrict movement near

the educational institution, as well as the proper use of limited free time with the implementation of asynchronous education. In distance education (ExaE) an important role is played by the educational material and the communication with the instructor, as well as the co-learners. In addition, the social and emotional skills of the trainees are essential for the smooth functioning of the online training team, as well as personal and academic achievements. Social and emotional skills should also be accompanied by self-regulation of learning. Self-regulation plays a key role in the learning process. Through the process of self-regulation, learners set goals, monitor and control their knowledge, motivation and behavior. They design and organize the appropriate educational environment, as well as the effort and time, to achieve their learning task. They modify or remove the original plan when it is not in line with the original purpose.

Among the implementing bodies of vocational education and training programs, are included the public V.T.I., which are now part of the formal education, according to Law 4763/2020. Due to the emergence of corona virus disease, COVID-19, new educational conditions have been created in educational systems worldwide, due to the suspension of lifelong learning. The education and training in the public I.E.K, is carried out with the physical presence of the trainees. The experience of online teaching from March 2020 to June 2021, was unprecedented.

The present study attempts to present data for the conduct of Distance Education (hereinafter ExaE) in the specific education structures. Its purpose, through quantitative research, is to investigate the views of trainees in the distance learning period due to the Covid-19 pandemic. The data were collected with the help of a properly designed electronic questionnaire.

The electronic questionnaire consisted of 56 questions and consists of six sections. The first contains demographics, with 9 multiple choice questions. The second section contains 6 general questions. The first question about their prior knowledge is categorically orderly, i.e. the answers are graded on a Likert scale. The rest are dichotomous (YES / NO). The third section includes 19 questions about ExaE, of which 6 are multiple choice, 3 questions are YES / NO and 10 are Likert answers. The fourth section is about social and emotional skills and includes 8 Likert scale answer questions. The same goes for the fifth section, where there are questions about self-

regulation. It contains 5 questions with answers of the same type. The last section, which concerns the views of the trainees, consists of a total of 9 questions with 6 multiple choice, 1 YES / NO and 2 Likert scales.

The reliability of the study data was tested through the application of the Cronbach Alpha coefficient. The rate was assessed at a satisfactory level for all the questions of the questionnaire, it was assessed at a satisfactory level for the subsections "Distance education", "Views of the trainees for distance education" and "Self-regulation of study and learning", while in the axis that includes "Social, communication and emotional skills" was assessed as an acceptable level.

Female gender, like the younger age groups, dominates the research sample. Candidates are involved in training programs in order to acquire knowledge and skills that will give them employment opportunities. A fairly significant percentage of the sample stated that they were moderately familiar with the use of computers, which makes them effective in the use and attendance of the courses.

The sample of the study consisted of 257 trainees, from the six public V.T.I. of W. Macedonia. The findings show that the trainees' view is negative to moderate, as they believe that "this necessary training" was not as organized and effective as living. In particular, opinions differ in relation to training specialties. Therefore, the trainees stated their preference for physical presence, while the internship was the element they lacked the most during the distance learning period.

In ExaE many times and due to technical problems, there is no interaction in modern communication and the long lectures tire the participants and make them feel isolated, but also tired. Lack of attendance of laboratory courses and internships are the most negative points of ExaE, with consequences for their lack of training.

However, there are also positive elements in ExaE such as attendance from their place, flexibility in the course schedule, more study time saved due to the absence of travel. Therefore, eventually a significant percentage of trainees would like to be able to take part of the courses online, after the end of the pandemic.

Keywords

Adult education, Distance education, public V.T.I., training

Περίληψη

Η εκπαίδευση και κατάρτιση στα δημόσια Ι.Ε.Κ, πραγματοποιείται με τη φυσική παρουσία των καταρτιζομένων. Η εμπειρία της διαδικτυακής διδασκαλίας από το Μάρτιο του 2020 μέχρι και τον Ιούνιο του 2021, ήταν πρωτοφανής. Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να παρουσιάσει δεδομένα για τη διεξαγωγή της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (εφεξής ΕξαΕ) στις συγκεκριμένες δομές εκπαίδευσης. Στόχος της, μέσα από ποσοτική έρευνα, είναι η διερεύνηση των απόψεων των καταρτιζομένων στην περίοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης λόγω της πανδημίας Covid-19. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με τη βοήθεια κατάλληλα διαμορφωμένου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Το δείγμα της μελέτης αποτέλεσαν 257 καταρτιζόμενοι/ες, από τα έξι δημόσια Ι.Ε.Κ. της Δ. Μακεδονίας. Τα ευρήματα αναδεικνύουν ότι η άποψη των καταρτιζομένων είναι αρνητική έως μέτρια, καθώς θεωρούν ότι η «εξ ανάγκης αυτή εκπαίδευση», δεν ήταν το ίδιο οργανωμένη και αποτελεσματική όσο η διαζώσης. Ειδικότερα οι απόψεις διαφοροποιούνται σε σχέση με τις ειδικότητες κατάρτισης. Ως εκ τούτου, οι καταρτιζόμενοι/ες δήλωσαν την προτίμησή τους στη φυσική παρουσία, ενώ η πρακτική άσκηση ήταν το στοιχείο που τους έλειπε περισσότερο στην περίοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Λέξεις-κλειδιά

Εκπαίδευση ενηλίκων, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δημόσια Ι.Ε.Κ., κατάρτιση

1. Εισαγωγικά στοιχεία

Η «Εκπαίδευση Ενηλίκων» περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων μάθησης και εκπαίδευσης, που στοχεύουν στην επιμόρφωση τους με βασικές γνώσεις και δεξιότητες (Γ.Γ.Δ.Β.Μ., 2013:13), ώστε να προσαρμόζονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και τις μεταβολές της κοινωνίας (Ρεντίφης, 2019:386-391). Επιπλέον, οι Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), ενισχύουν αυτή τη συνθήκη, καθώς επιτρέπουν την πρόσβαση των ενηλίκων σε ποικιλία ευκαιριών μάθησης με ευέλικτο χαρακτήρα (Αρμακόλας, Παναγιωτακόπουλος, & Μασσαρά, 2015:102-103).

Προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, παρέχονται από τα δημόσια Ι.Ε.Κ., που εντάσσονται στα πλαίσια της τυπικής εκπαίδευσης πλέον, σύμφωνα με τον Ν. 4763/2020. Η εκπαίδευση πραγματοποιείται δια ζώσης, τόσο στα θεωρητικά όσο και στα εργαστηριακά μαθήματα και την πρακτική άσκηση.

Σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, όπως η εμφάνιση της νόσου Covid-19, για την προστασία των πολιτών, «επιβλήθηκε» η εξ αποστάσεως εκπαίδευση για τη συνέχιση της εκπαίδευσης σε όλες τις εκπαιδευτικές δομές, καθώς και των δημόσιων Ι.Ε.Κ. Για κάποιους μελετητές δεν ήταν ΕξαΕ, αλλά *απομακρυσμένη διδασκαλία έκτακτης ανάγκης* (Hodges, Moore, Lockee, Trust, & Bond, 2020:3). Η διαδικτυακή εκπαίδευση δεν είναι μια απλή υπόθεση, αλλά απαιτεί σχεδιασμό, οργάνωση και υποστήριξη. Εκ τούτου, η εφαρμογή της ΕξαΕ ανέδειξε ζητήματα όπως η ψηφιακή επάρκεια, των εκπαιδευομένων, καθώς η εγγραφή και φοίτησή τους σε ειδικότητα των δημοσίων Ι.Ε.Κ., δεν προϋποθέτει γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή (Ν. 4763/2020, άρθρο 25). Η έλλειψη γνώσης χειρισμού Η/Υ και η έλλειψη σύνδεσης Internet και συσκευής, αποτελούν παράγοντες που δυσχεραίνουν την κατάσταση. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (2020), 1 στα 4 νοικοκυριά δεν διαθέτει σύνδεση διαδικτύου.

Μετά από κάθε κρίση που επηρεάζει το σύστημα της εκπαίδευσης, υπάρχει ο προβληματισμός για τη γνώση που έχει αποκτηθεί (Γούλας & Καραλής, 2020:1). Σε γενικές γραμμές στο μεγαλύτερο μέρος της εκπαίδευσης, η ΕξαΕ εφαρμόστηκε σχετικά επιτυχώς, όμως στις περιπτώσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η εφαρμογή της δεν ήταν το ίδιο επιτυχημένη, αν και σε κάποιες ειδικότητες, όπως οι Πληροφορικοί, οι Ηλεκτρονικοί, κλπ., είναι δυνατό να υλοποιηθούν από διαδικτυακές πλατφόρμες, ενώ σε άλλες ειδικότητες πραγματοποιείται με επίδειξη, περιγραφή, ή βίντεο (Κοτσιφάκος, 2021:307-308).

2. Τα χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευομένων

Η λέξη «ενήλικος» δηλώνει άτομο το οποίο βρίσκεται στο στάδιο της ζωής του μετά την παιδική και εφηβική ηλικία, που συνοδεύεται από ανάληψη προσωπικών, κοινωνικών και επαγγελματικών ρόλων, με συνέπεια τον περιορισμό του ελεύθερου χρόνου του (Αθανασίου, κ.ά., 2014, σελ. 15). Εκ τούτου, σύμφωνα με τον Κόκκο (2005, σελ. 86-93), οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι:

- Διαθέτουν ευρύ και ποικίλο φάσμα εμπειριών, οι οποίες ενίοτε είναι διεκολυντικές, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις φέρουν εμπόδια στη διεργασία της μάθησης.
- Έχουν «αποκρυσταλλώσει» τους τρόπους μάθησης τους οποίους θεωρούν αποδοτικούς.
- Επιθυμούν την ενεργή συμμετοχή στη διαδικασία της μάθησης.
- Συναντούν εσωτερικά και εξωτερικά εμπόδια στη διαδικασία της μάθησης.
- Προσέρχονται στην εκπαίδευση με σαφείς και συγκεκριμένους στόχους, όπως είναι η επαγγελματική εξέλιξη, η βελτίωση των προσωπικών τους χαρακτηριστικών, η εκπαίδευση σε νέους ρόλους, κλπ.

Λόγος συμμετοχής ενηλίκων σε προγράμματα ειδικοτήτων των δημοσίων Ι.Ε.Κ., αποτελεί κυρίως η επαγγελματική προοπτική και η βελτίωση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων τους (Σολάκης, Νικολάου, & Σολάκη, 2016: 107).

3. Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση – δεξιότητες εκπαιδευόμενου

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση (ΕξαΕ) αναπτύχθηκε από αμερικανικά ινστιτούτα μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Pittman, 2003:21). Ως μέθοδος ασύγχρονης διδασκαλίας υφίσταται πάνω από 150 χρόνια (Peters, 2002:13). Πρόκειται για μορφή εκπαίδευσης όπου:

- Υπάρχει φυσική απόσταση εκπαιδευόμενου με τον εκπαιδευτή.
- Ο εκπαιδευτικός οργανισμός ευθύνεται για το σχεδιασμό, την οργάνωση και προετοιμασία του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και την υποστήριξη των εκπαιδευομένων.
- Χρησιμοποιούνται τεχνικά μέσα για τη μεταφορά του εκπαιδευτικού περιεχομένου.
- Δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας (διάλογος μέσω τεχνολογίας), προς όφελος των εκπαιδευομένων.
- Εξατομικευμένες μορφές διδασκαλίας- απουσία μαθησιακής ομάδας (Keegan 2001:137-138).

Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση, αποτελεί δυνατό εργαλείο που συμβάλλει στην ενδυνάμωσή της, παρέχοντας νέες δυνατότητες στη μάθηση από απόσταση. Η ΕξαΕ περιλαμβάνει τα είδη εκπαίδευσης όπου εκπαιδευτής και

εκπαιδευόμενος βρίσκονται σε διαφορετικό χώρο και χρόνο. Μορφές τηλεεκπαίδευσης που χρησιμοποιούνται κυρίως στην ΕξαΕ είναι δύο: «η σύγχρονη τηλεεκπαίδευση» και η «ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση» (Μουζάκης, 2006:22).

- Η «σύγχρονη τηλεεκπαίδευση» που πραγματοποιείται από απόσταση, με τη χρήση οπτικοακουστικού εξοπλισμού και υποδομών τηλεδιάσκεψης, επιτρέποντας στους εκπαιδευόμενους την παρακολούθηση του εισηγητή σε πραγματικό χρόνο.
- Η «ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση» δεν προϋποθέτει χωρικούς και χρονικούς περιορισμούς για τους συμμετέχοντες. Το εκπαιδευτικό υλικό, βίντεο και έγγραφα, είναι στη διάθεση των εκπαιδευομένων στο χρόνο που επιθυμούν να τα μελετήσουν. Συνεπώς δεν απαιτείται η ταυτόχρονη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών (Amiti, 2020:62-63).

Εντός του παραπάνω πλαισίου, δημιουργείται ένα νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Η ΕξαΕ αποκτά νέους ρόλους και παιδαγωγικές διαστάσεις. Στο συμβατικό εκπαιδευτικό σύστημα, υπάρχει ο εκπαιδευτής και ο εκπαιδευόμενος και το εκπαιδευτικό υλικό υποστηρίζει το έργο του διδάσκοντα. Στην ΕξαΕ «διδάσκει» το ίδιο το υλικό. Ο διδάσκων υποστηρίζει το εκπαιδευτικό υλικό, μέσα από τη διαδικασία αλληλοσυμπλήρωσης του έργου του και την ενθάρρυνση της μάθησης των εκπαιδευομένων (Μουζάκης, 2006:13). Επομένως,, η δημιουργία του διδακτικού υλικού δεν αποτελεί μια απλή διαδικασία σύνθεσης από γραπτό λόγο, εικόνες, και ήχους, αλλά μια πιο σύνθετη διαδικασία σύνθεσης των παραπάνω, με αλληλεπιδραστικό χαρακτήρα (Λιοναράκης, 2010:8), όπου περιλαμβάνονται κείμενα, οπτικοακουστικά μέσα, σύγχρονα μέσα τεχνολογίας πληροφοριών και τηλεπικοινωνιών (Μουζάκης, 2006:14-15).

Εκτός από το εκπαιδευτικό υλικό, η αμφίδρομη επικοινωνία εκπαιδευτή – εκπαιδευόμενου, αποτελεί κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας ενός προγράμματος από απόσταση (Ηλιάδου, 2011:29). Ο ουσιαστικός διάλογος και η ενεργή εμπλοκή των εκπαιδευομένων, αποτελούν θεμέλιο λίθο στη διαδικασία της μάθησης (Hurst, Wallace, & Nixon, 2013:376). Η επικοινωνία του εκπαιδευτή με τους εκπαιδευόμενους και μεταξύ των εκπαιδευόμενων, όταν πραγματοποιείται τακτικά και αμοιβαία στην ΕξαΕ, μπορεί να αντισταθμίσει την έλλειψη της αμεσότητας και διαπροσωπικής επαφής. Η αλληλεπίδραση με τα μέλη μιας μαθησιακής κοινότητας

αποτελεί θεμελιώδη συστατικό στη μαθησιακή διαδικασία, ιδιαίτερα όταν οι εκπαιδευόμενοι/ες έχουν ανεπτυγμένες τις κοινωνικές και συναισθηματικές τους δεξιότητες.

Η κοινωνική και συναισθηματική μάθηση (SEL), είναι διαδικασία κατά την οποία μέσω τεχνικών και μεθοδολογικών εργαλείων, οι ενήλικες αποκτούν δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την εύρυθμη λειτουργικότητά τους στα κοινωνικά πλαίσια που συναναστρέφονται. Η ανάπτυξη και καλλιέργεια των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, σχετίζεται με την προσωπική και κοινωνική προσαρμογή. Έχει αναγνωριστεί η σημαντική συμβολή τους στην εκπαίδευση, καθώς δεν προάγουν μόνο ακαδημαϊκή επιτυχία, αλλά συμβάλλουν στην ποιότητα ζωής των ατόμων σε προσωπικό, αλλά και σε επαγγελματικό επίπεδο (Αναστασοπούλου, Ζυγούρη, & Καζταρίδου, 2014:14-15).

Οι κοινωνικές συναισθηματικές και επικοινωνιακές δεξιότητες αποδεικνύονται ως σημαντικοί παράγοντες στην εξ αποστάσεως διδασκαλία. Η γρήγορη προσαρμογή των εκπαιδευομένων με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, η ποιοτική επικοινωνία με τους καθηγητές και τους άλλους συν-εκπαιδευόμενους/ες, ο προγραμματισμός και η σωστή διαχείριση των χρονοδιαγραμμάτων, είναι παράγοντες που βοηθούν στην αποδυνάμωση των αρνητικών συναισθημάτων (Ζεμπύλας κ.ά. 2009). Μελέτη των Zhou & Ee (2012:31-38), για τη μέτρηση των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, όπου εφαρμόστηκε στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ανέδειξε διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, με τα κορίτσια να διαχειρίζονται καλύτερα τις σχέσεις στο σχολείο, αλλά και να πετυχαίνουν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα.

Ο όρος «κοινωνικές δεξιότητες» είναι ασαφής και ανομοιογενής, ωστόσο σύμφωνα με το Collaborative for Academic Social and Emotional Learning (CASEL) (2020), συνοψίζονται σε πέντε βασικές ικανότητες:

1. Αυτογνωσία, 2. Αυτοδιαχείριση, 3. Κοινωνική επίγνωση ή κοινωνική ευαισθητοποίηση. 4. Διαχείριση σχέσεων. 5. Υπεύθυνη λήψη αποφάσεων, όπου λαμβάνονται υπόψη οι κοινωνικοί και ηθικοί παράγοντες, ώστε να αντιμετωπίζονται υπεύθυνα οι προκλήσεις σε ακαδημαϊκό και κοινωνικό πλαίσιο, προάγοντας ευημερία σε σχολικό και κοινωνικό επίπεδο. Πρόκειται για αίσθημα

κοινωνικής ευθύνης του κάθε ατόμου, έναντι των άλλων, όπου απαιτούνται ικανότητες αυτορρύθμισης και αυτοδιαχείρισης.

Η αυτορρύθμιση είναι η ικανότητα του ατόμου να ελέγχει και να τροποποιεί τη συμπεριφορά του, ώστε να πετυχαίνει τους στόχους του. Η αυτορρύθμιση κατέχει καίριο ρόλο στη διαδικασία της μάθησης (Pintrich, 2000, όπ., αναφ στο Zheng, 2016: 188).

Τα αυτορρυθμιζόμενα άτομα είναι γνώστες της χρήσης γνωστικών στρατηγικών, οι οποίες βοηθούν στην κατανόηση, την οργάνωση, τη μετατροπή, την επεξεργασία και την ανάκτηση πληροφοριών. Σχεδιάζουν και οργανώνουν το κατάλληλο εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθώς και την προσπάθεια και το χρόνο, για την επίτευξη του μαθησιακού τους έργου. Δεν παραμένουν απλοί αποδέκτες των πληροφοριών που τους παρέχονται, αλλά ελέγχουν και ρυθμίζουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά τους, και αξιολογούν το αποτέλεσμα βάση κριτηρίων που έχουν θέσει, ώστε να συνεχίσουν, να τροποποιήσουν ή να καταργήσουν το αρχικό τους πλάνο (Καραγεωργίου, 2015:6-10).

Έξι ιδιότητες της αυτορρύθμισης, αναδεικνύονται σημαντικές, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, που συμβάλλουν στην ακαδημαϊκή επιτυχία των εκπαιδευομένων από απόσταση: α) τα κίνητρα (αυτο-αποτελεσματικότητα και προσανατολισμό στο στόχο), β) η αυτο-αποτελεσματικότητα στο διαδίκτυο, γ) η διαχείριση του περιβάλλοντος μελέτης, δ) η διαχείριση του χρόνου, ε) η αναζήτηση βοήθειας και στ) η αξιολόγηση (Lynch & Dembo, 2004:3).

Η αυτορρύθμιση της μάθησης, έχει διερευνηθεί επίσης από τους μελετητές κυρίως σε σχέση με τα ακαδημαϊκά επιτεύγματα, όταν συνοδεύεται από κίνητρα και αυτο-αποτελεσματικότητα. Η αυτορρύθμιση σε διαδικτυακά περιβάλλοντα σχετίζεται με πέντε χαρακτηριστικά που οδηγούν σε επιτυχή ακαδημαϊκή επίδοση: προσανατολισμό στο στόχο, αυτο-αποτελεσματικότητα για μάθηση, διαχείριση του περιβάλλοντος και του χρόνου μελέτης, αναζήτηση βοήθειας και αυτο-αποτελεσματικότητα στη χρήση του διαδικτύου. (Lynch & Dembo, 2004:3-4).

Συγκριτική μελέτη για τα ακαδημαϊκά κίνητρα και την αυτορρύθμιση των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, κατέδειξε ότι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές χρησιμοποιούσαν περισσότερο αυτο-ρυθμιστικές στρατηγικές και κριτική σκέψη, εφαρμόζοντας προηγούμενες γνώσεις και αξιολόγηση των νέων ιδεών, σε

σχέση με τους προπτυχιακούς, οι οποίοι, ενώ εκτιμήθηκε ότι δεν εφάρμοζαν στρατηγικές αυτορρύθμισης, αναφέροντας αναβλητικότητα στις εκπαιδευτικές τους υποχρεώσεις, δήλωναν μεγαλύτερη πρόθεση παρακολούθησης μελλοντικών διαδικτυακών προγραμμάτων (Artino & Stephens 2009:149).

Η μελέτη των Basol & Balgalmis (2016:390-395), για τη διαφορά μεταξύ των φύλων σε σχέση με τις διαδικτυακές εξετάσεις και την αυτορρύθμιση, ως παράγοντας συχνότητας, απέδειξε ότι υπάρχει διαφορά. Οι γυναίκες ανέφεραν υψηλότερα επίπεδα στόχων, στρατηγικές διευθέτησης εργασιών και αναζήτηση βοήθειας.

Η διαφορά του φύλου επιβεβαιώθηκε και από τη μελέτη των Kizilcec, Pérez-Sanagustín & Maldonado, (2017:23-28), ενώ ως επιπλέον στοιχεία διαφοροποίησης προστέθηκε η ηλικία και η απασχόληση. Οι μεγαλύτεροι/ες σε ηλικία φοιτητές/τριες εφαρμόζουν περισσότερες αυτο-ρυθμιστικές στρατηγικές, όπως επίσης και οι φοιτητές/τριες οι οποίοι εργάζονται και δεν έχουν ως μόνη απασχόληση τις σπουδές τους.

Οι Vanslambroucka, Zhua, Pynooa, Lombaertsa, Tondeurb & Schererd (2019: 130-134), στοχεύοντας να καλύψουν το κενό που υπάρχει στη βιβλιογραφία για την αυτορρύθμιση σε σχέση με την εκπαίδευση ενηλίκων, διερεύνησε το προφίλ των εκπαιδευομένων ενηλίκων που φοιτούσαν σε κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων, μεικτής μάθησης, δηλαδή παραδοσιακά και διαδικτυακά. Σε σχέση με τις στρατηγικές που εφάρμοζαν οι εκπαιδευόμενοι/ες, κατηγοριοποιήθηκαν σε χαμηλού επιπέδου αυτορρυθμιζόμενοι/ες, μετρίου και υψηλού προφίλ, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους.

4.Μεθοδολογία

4.1.Σκοπός - Ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας, αποτελεί η διερεύνηση των απόψεων των καταρτιζομένων των Δ.Ι.Ε.Κ., μέσα από την εμπειρία τους από την ΕξαΕ, λόγω της καραντίνας που επιβλήθηκε, στη δεύτερη περίοδο, από το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021. Υπήρχε ετοιμότητα σε σχέση με συνδεσιμότητα και συσκευές σύνδεσης; Είχαν επαρκείς γνώσεις για τη χρήση χειρισμού ΤΠΕ; Χρησιμοποίησαν στρατηγικές μάθησης, ώστε να είναι αποτελεσματικοί στην κατάκτηση της γνώσης τους; Η ειδικότητα παρακολούθησης επηρεάζει τις απόψεις τους για την ΕξαΕ;

Τα ερευνητικά ερωτήματα τέθηκαν με βάση τους ερευνητικούς άξονες. Συγκεκριμένα:

1. Υπάρχει επίδραση της κοινωνικής κατάστασης των καταρτιζομένων στην πρόσβασή τους στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση;
2. Είναι το φύλο παράγοντας που επιδρά στις κοινωνικές, επικοινωνιακές και συναισθηματικές δεξιότητες των καταρτιζομένων ;
3. Υπάρχουν διαφοροποιήσεις του φύλου και του επιπέδου μόρφωσης των καταρτιζομένων, στις αυτο-ρυθμιστικές τους ικανότητες, που συμβάλλουν στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας;
4. Η ειδικότητα είναι παράγοντας επηρεασμού των απόψεων των καταρτιζομένων για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση;

4.2 Δείγμα της έρευνας

Οι καταρτιζόμενοι/ες των Δ.Ι.Ε.Κ. της Δυτικής Μακεδονίας, αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας. Ο συνολικός αριθμός των καταρτιζομένων και στα έξι Δ.Ι.Ε.Κ. ανέρχεται στους 1386. Από το διαμοιρασμό του συνδέσμου του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, που πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στις διευθύνσεις τους, συλλέχθηκαν 257 πλήρως απαντημένα ερωτηματολόγια.

4.3 Ερευνητικό εργαλείο

Ως εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο (Google forms), το οποίο διαμορφώθηκε από τις συγγραφείς της μελέτης, κατόπιν βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Το ερωτηματολόγιο διαμοιράστηκε σε συμμετέχοντες/χουσεσ, που παρακολουθούν κάποια ειδικότητα στο Ι.Ε.Κ της Πτολεμαΐδας, για την εξακρίβωση δυσκολιών ή ασαφειών, καθώς και το χρόνο που απαιτείται για τη συμπλήρωσή του. Κατόπιν ο σύνδεσμος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, στάλθηκε μέσω email στις γραμματείες των δημοσίων Ι.Ε.Κ. της Δ. Μακεδονίας, Αμυνταίου, Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης, Πτολεμαΐδας και Φλώρινας, για προωθηθεί στους καταρτιζόμενους/ες.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 56 ερωτήσεις και περιλαμβάνει έξι ενότητες, εκ των οποίων: η πρώτη περιέχει δημογραφικά στοιχεία, με 9 ερωτήσεις πολλαπλής

επιλογής. Φύλο (άνδρας, γυναίκα, δεν θέλω να τοποθετηθώ), ηλικία (ομάδες ηλικιών 18-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55 και άνω), οικογενειακή κατάσταση (άγαμος/η, έγγαμος/η, διαζευγμένος, χηρεία, με παιδιά), τόπος κατοικίας (Αγροτική περιοχή, ημιαστική περιοχή, αστική περιοχή), μηνιαίο εισόδημα (200-400, 400-600, 600-700, 700-900, 900-1100, 1100 και πάνω), επίπεδο μόρφωσης (Απόφοιτος ΕΠΑΣ, Λυκείου, ΙΕΚ, Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό, Άλλη επαγγελματική σχολή, Άλλο). Ειδικότητα: οι ειδικότητες ομαδοποιήθηκαν σε τομείς 1. Τομέας Αισθητικής και κομμωτικής, 2. Τομέας παραϊατρικών επαγγελμάτων, περιλαμβάνει τις παρακάτω ειδικότητες: εργοθεραπείας, ιατρικών εργαστηρίων, νοσηλευτικής (γενικής-εντατικής), ακτινολογίας, φαρμακείου, φυσικοθεραπείας, πλήρωμα ασθενοφόρου. 3. Τομέας Επιστημών και Τεχνών (Βρεφονηπιοκόμων, Προπονητών αθλημάτων, Συντηρητής έργων τέχνης και αρχαιοτήτων, Φωτογραφίας, Τεχνολογίας Ενδύματος και Υποδήματος). 4. Τομέας Μαγειρικής-Ζαχαροπλαστικής- Τυροκομίας, Αμπελουργίας). 5. Τομέας στελεχών Διοίκησης και Οικονομίας και Επικοινωνίας (Δημοσιογραφία, Μάρκετινγκ, Τουριστικών μονάδων). 6. Τομέας Περιβάλλοντος (Βιολογικής-Οργανικής Γεωργίας, Δασικής Προστασίας, Συνοδός Βουνού, Δομικών Έργων και Γεωπληροφορικής, Εγκαταστάσεων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, Μηχανικός Θερμικών Εγκαταστάσεων). 7. Τομέας Ασφάλειας (Προσώπων και Υποδομών, Αρχαιοτήτων). Εξάμηνο φοίτησης (Α, Β, Γ, Δ) και Δ.Ι.Ε.Κ φοίτησης (Αμυνταίου, Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης, Πτολεμαΐδας, Φλώρινας).

Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει 6 γενικές ερωτήσεις. Η πρώτη ερώτηση σχετικά με την πρότερη γνώση τους, είναι κατηγορική διατάξιμη, δηλαδή οι απαντήσεις είναι διαβαθμισμένης σε κλίμακα τύπου Likert. Οι υπόλοιπες που είναι διχοτομικές (ΝΑΙ/ΟΧΙ) αφορούν στο αν παρακολούθησαν μαθήματα κατά τη διάρκεια της καραντίνας, αν έλαβαν κάποια επιμόρφωση και αν είχαν σύνδεση internet στο χώρο της κατοικίας τους. Η τελευταία ήταν πολλαπλής επιλογής και αφορούσε στο μέσο παρακολούθησης.

Η τρίτη ενότητα περιλαμβάνει 19 ερωτήσεις σχετικά με την ΕξαΕ, εκ των οποίων οι 6 είναι πολλαπλής επιλογής, οι 3 ερωτήσεις τύπου ΝΑΙ/ΟΧΙ και οι 10 απαντήσεις τύπου Likert. Η τέταρτη ενότητα αφορά στις κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες και περιλαμβάνει 8 ερωτήσεις απαντήσεων κλίμακας τύπου Likert. Το

ίδιο ισχύει και για την πέμπτη ενότητα, όπου υπάρχουν ερωτήσεις για την αυτορρύθμιση. Περιέχει 5 ερωτήσεις με απαντήσεις ίδιου τύπου. Η τελευταία ενότητα που αφορά στις απόψεις των καταρτιζομένων, αποτελείται συνολικά από 9 ερωτήσεις με 6 πολλαπλής επιλογής, 1 ΝΑΙ/ΟΧΙ και 2 κλίμακας Likert.

Μετά τη συλλογή των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων, το επόμενο βήμα ήταν η ανάλυση και διαχείριση των ερευνητικών δεδομένων.

4.4 Ερευνητικά δεδομένα

Τα στοιχεία που προέκυψαν από τις απαντήσεις των καταρτιζομένων στα 257 ερωτηματολόγια, αναλύθηκαν με τη χρήση του λογισμικού IBM SPSS v.23, σε περιγραφικό αλλά και σε επαγωγικό επίπεδο.

Σχετικά με την φύση της επεξεργασίας, αρχικά παρουσιάστηκαν για όλες τις μεταβλητές οι πίνακες συχνοτήτων και σχετικών συχνοτήτων, καθώς και οι υπολογισμοί των κυριότερων περιγραφικών μέτρων, της μέσης τιμής και της τυπικής απόκλισης, για ερωτήσεις τύπου Likert. Αναφορικά με τις συγκρίσεις των κατηγορικών μεταβλητών, χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι ανεξαρτησίας Chi-Square test of Independence, για επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0.05$.

Για τη διερεύνηση των αποτελεσμάτων συγκριτικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, δημιουργήθηκε για κάθε έναν άξονα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μια αντιπροσωπευτική μεταβλητή υπολογίζοντας το μέσο όρο των επιμέρους ερωτήσεων τύπου Likert. Οι καινούργιες αυτές μεταβλητές εξετάστηκαν για τη κανονικότητα της κατανομής τους, με τη χρήση των ελέγχων κανονικότητας Kolmogorov-Smirnov, των οποίων το αποτέλεσμα έδειξε απόρριψη για όλους τους άξονες κάτω από επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Ως αποτέλεσμα, για τη διερεύνηση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκαν οι μη-παραμετρικοί έλεγχοι Mann-Whitney U-test και Kruskal-Wallis test, για επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Τέλος, η διερεύνηση των συσχετίσεων των αξόνων μεταξύ τους, εξετάσθηκε με τον δείκτη μη-παραμετρικής συσχέτισης Spearman's rho, των οποίων οι τιμές ελέγχθηκαν για τη σημαντικότητά τους σε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=0,05$.

Πίνακας 4.1: Πίνακας ελέγχων κανονικότητας Kolmogorov-Smirnov - Πυλώνες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης
Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	t	df	Sig.
Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση	,060	257	,027
Κοινωνικές, επικοινωνιακές και συναισθηματικές δεξιότητες	,104	257	,000
Αυτορρύθμιση της μελέτης και της μάθησης	,078	257	,001
Απόψεις των καταρτιζομένων για την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση	,125	257	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Η παρούσα ανάλυση αποσκοπεί στο να διερευνήσει τα αποτελέσματα της αξιοπιστίας των δεδομένων της έρευνας. Σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα αξιοπιστίας, η αξιοπιστία των δεδομένων κυμαίνεται σε αποδεκτά και ικανοποιητικά επίπεδα, με τις υψηλότερες τιμές να αντιστοιχούν στην υποενότητα «Εξ αποστάσεως εκπαίδευση» (Alpha=0,738) και στις «Απόψεις των καταρτιζόμενων για την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» (Alpha=0,724), ενώ οι χαμηλότερες στην «Αυτορρύθμιση της μελέτης και της μάθησης» (Alpha=0,708) και «Κοινωνικές, επικοινωνιακές και συναισθηματικές δεξιότητες» (Alpha=0,673). Τέλος η συνολική αξιοπιστία κυμαίνεται σε πολύ καλά επίπεδα και τιμή Alpha=0,866.

Πίνακας 4.2: Πίνακας Αξιοπιστίας: Συντελεστής αξιοπιστίας Cronbach's Alpha.

	Cronbach's Alpha	N of Items
Συνολική αξιοπιστία	0,866	24
Εξ αποστάσεως εκπαίδευση	0,738	10
Κοινωνικές, επικοινωνιακές και συναισθηματικές δεξιότητες	0,673	7
Αυτορρύθμιση της μελέτης και της μάθησης	0,708	5

Απόψεις των κατάρτιζομένων για την Εξ Αποστάσεως
Εκπαίδευση

0,724

2

---

5. Αποτελέσματα

5.1 Στατιστική ανάλυση

5.1.1. Δημογραφικά στοιχεία

Στην έρευνα οι τελικοί συμμετέχοντες ήταν 257 κατάρτιζόμενοι/ες, 189 γυναίκες (73,54%), 66 άνδρες (25,68%) και 2 που δεν θέλησαν να τοποθετηθούν (0,78%). Σχετικά με την ηλικία, το 30,15%, το 26,85% και το 20,23% είχαν ηλικία «18-24», «35-44» και «25-34» αντίστοιχα. Επίσης, το 51,75% διαμένει σε αστική περιοχή, ενώ όσον αφορά σε αυτούς που εργάζονται, το 39,29% και το 21,43% έχει μηνιαίο εισόδημα «200-400€» και «400-600€» αντίστοιχα. Όσον αφορά στο επίπεδο μόρφωσης, το 46,30% και το 27,63% δήλωσαν «Απόφοιτος/η Λυκείου (ΓΕΛ-ΕΠΑΛ)» και «Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (ΑΕΙ, ΤΕΙ)» αντίστοιχα. Το 27,63% και το 25,68% παρακολουθεί «Τομέας παραϊατρικών επαγγελμάτων» και «Τομέας Μαγειρικής-Ζαχαροπλαστικής- Τυροκομίας, Αμπελουργίας)» αντίστοιχα. Τέλος, αναφορικά με το εξάμηνο φοίτησης, το 40,08% δήλωσε «Β», ενώ όσον αφορά το ΔΙΕΚ που είναι κατάρτιζόμενοι/ες, το 27,63% φοιτούν στην Κοζάνη, το 16,73% στην Πτολεμαΐδα, το 15,95% στη Φλώρινα, το 14,79% στα Γρεβενά, το 12,84% στην Καστοριά και το υπόλοιπο 12,06% στο Αμύνταιο. Τέλος, αναφορικά με την οικογενειακή κατάσταση, το 52,50% δήλωσε «Άγαμος/η», το 36,60% «Έγγαμος/η», το 24,90% «Με παιδιά», ενώ το 5,80% και το 1,20% δήλωσε «Διαζευγμένος/η» και «Χηρεία» αντίστοιχα.

5.1.2 Γενικές ερωτήσεις

Διερευνώντας τις γενικές ερωτήσεις της μελέτης, εκτιμήθηκε ότι για το λόγο φοίτησης στην ειδικότητα επιλογής, το 41,25% δήλωσε την επιλογή «Εύρεση εργασίας», το 22,57% «Θέλω να κάνω κάτι διαφορετικό» και το 22,18% «Εμπλουτισμός των δεξιοτήτων για το επάγγελμά μου». Για την πρότερη γνώση σχετικά με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, το 61,85% την αξιολόγησε ως τουλάχιστον «Καλή». Ακόμη, το 93,39% αποκρίθηκε θετικά στο ότι κατά τη διάρκεια της καραντίνας παρακολούθησε εξ αποστάσεως μαθήματα και εργαστήρια. Το

58,75% δήλωσε πως έλαβε κάποια επιμόρφωση ή οδηγίες από το ΙΕΚ για τη χρήση των εργαλείων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ το 92,61% δήλωσε πως είχε σύνδεση Internet στο χώρο κατοικίας κατά την περίοδο που αποφασίστηκε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Τέλος, αναφορικά με το ποια συσκευή χρησιμοποίησαν οι συμμετέχοντες/χουσες για να συνδεθούν στα εξ αποστάσεως μαθήματα, το 74,70% δήλωσε «Κινητό τηλέφωνο», το 40,90% «Laptop», το 26,50% «Η/Υ», ενώ σε χαμηλότερα ποσοστά ίσα με 15,20%, 14,80% και 11,70% δηλώθηκαν οι επιλογές «Μικρόφωνο», «Κάμερα/Web Κάμερα» και «Ηχεία».

5.1.3 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Αναφορικά με τη διερεύνηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, εκτιμήθηκε ότι το 68,09% των καταρτιζομένων παρακολούθησε τόσο σύγχρονη όσο και ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση, ενώ το 24,51% μόνο σύγχρονη. Ακόμη, το 93,39% αποκρίθηκε θετικά στο ότι η σύγχρονη εκπαίδευση πραγματοποιούνταν με τη μορφή τηλεδιάσκεψης, ύστερα από έγκαιρη ενημέρωση του/της εκπαιδευτή/τριας για το χρονοδιάγραμμα των μαθημάτων. Το 71,60% δήλωσε ότι στα εργαστηριακά μαθήματα στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση ο/η εκπαιδευτής/τρια ανέλυε μια δραστηριότητα (βίντεο, προσομοίωση, φωτογραφία) που έπρεπε να δημιουργηθεί, να φωτογραφηθεί και να αναρτηθεί από τους/τις καταρτιζόμενους/ες στο e-class αντίστοιχα. Τέλος, το 63,04% δήλωσε πως στην ασύγχρονη εκπαίδευση το εκπαιδευτικό υλικό, εκτός από κείμενο μελέτης, περιείχε και διαδραστικές δραστηριότητες (υπερσυνδέσμους, βίντεο, μελέτες περίπτωσης, κουίζ κατανόησης, κουίζ αξιολόγησης, αναστοχαστικές δραστηριότητες).

Σχετικά με τις πλατφόρμες σύγχρονες εκπαίδευσης που χρησιμοποιήθηκαν, το 87,50% και το 63% δήλωσε «Webex» και «Zoom» αντίστοιχα, ενώ το 14,80% δήλωσε «Skype».

Αναφορικά με τα μέσα χρήσης ασύγχρονης εκπαίδευσης, το 96,10% και το 38,90% δήλωσε «e-class» και «e-mail» αντίστοιχα, ενώ το 8,90% και το 3,90% δήλωσε «Chat» και «e-learning» αντίστοιχα. Για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας των καταρτιζόμενων με τους εκπαιδευτές, χρησιμοποιήθηκαν πέραν των σύγχρονων και ασύγχρονων τρόπων επικοινωνίας κατά το 67,60% τα «e-mail», το 56,80% η «ομάδα

messenger» και κατά το 34,60% η «ομάδα viber». Τέλος, σε χαμηλότερα ποσοστά εκτιμήθηκαν τα μέσα «Μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Instagram)» και «Τηλέφωνο» με τιμές 16,70% και 18,70% αντίστοιχα.

Τα τεχνικά εμπόδια που συνάντησαν οι καταρτιζόμενοι/ες στην παρακολούθηση των διαδικτυακών μαθημάτων με τους/τις εκπαιδευτές/ριες, εκτιμήθηκε πως τα κύρια τεχνικά εμπόδια, ποσοστό 63,40% είναι το «Συχνό πρόβλημα με το δίκτυο (γραμμή σύνδεσης μη σταθερή / μη επαρκής)» και η «Προβληματική ακουστική κατά τη διδασκαλία (ο/η εκπαιδευτής/τρια δεν ακουγόταν καθαρά)», ποσοστό 51%. Ακόμη, σε χαμηλότερα επίπεδα ίσα με το 28%, δηλώθηκαν τα εμπόδια «Προβληματική εικόνα κατά τη διδασκαλία (ο διαμοιρασμός της εικόνας ήταν ανεπαρκής)», 21% «Αδυναμία φωνητικής επικοινωνίας εκ μέρους σας (π.χ. έλλειψη μικροφώνου)» και 8,60% «Αδυναμία επικοινωνίας εκ μέρους σας λόγω έλλειψης κάμερας», ενώ το 12,50% δήλωσε πως «Δεν είχατε κανένα πρόβλημα έως τώρα».

Επιπλέον, διερευνώντας τις μεταβλητές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βάσει αξιολόγησης, εκτιμήθηκε πως τα υψηλότερα επίπεδα αξιολόγησης αντιστοιχούν στις περιπτώσεις «27. Η φοίτησή σας και η παρακολούθηση των μαθημάτων στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση ήταν τακτική» (Μ.Τ.=4.34, Τ.Α.=0.93), «29. Οι ατομικές δραστηριότητες στην εξ αποστάσεως διδασκαλία ήταν πιο συχνές, από ό,τι ήταν οι ομαδικές» (Μ.Τ.=3.76, Τ.Α.=1.18), «32. Νιώθατε σιγουριά ότι θα τα καταφέρετε» (Μ.Τ.=3.81, Τ.Α.=1.10), «28. Η επικοινωνία με τους/τις εκπαιδευτές/τριες στην εξ αποστάσεως διδασκαλία ήταν συχνή, για θέματα που αφορούσαν στο επόμενο μάθημα, ανάθεση εργασίας ή ανατροφοδότηση» (Μ.Τ.=3.80, Τ.Α.=1.05) και «33. Η θετική ανατροφοδότηση των εκπαιδευτών/τριων, στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση σας έδινε κουράγιο και κίνητρο για να συνεχίσετε» (Μ.Τ.=3.70, Τ.Α.=1.11), όπου το 81,71%, το 63,03%, το 62,64%, το 61,48% και το 57,58% των συμμετεχόντων δήλωσε απαντήσεις εντός του εύρους «Πολύ» - «Πάρα πολύ».

Αντίθετα, παρατηρήθηκαν χαμηλότερα επίπεδα αξιολόγησης στις περιπτώσεις «24. Το παραπάνω εκπαιδευτικό υλικό στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση ήταν βοηθητικό για την κατανόηση των εννοιών και των δραστηριοτήτων» (Μ.Τ.=3.40, Τ.Α.=0.97), «26. Οι μαθησιακές δραστηριότητες στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση ήταν ενθαρρυντικές για τη συνέχιση της φοίτησής σας» (Μ.Τ.=3.02, Τ.Α.=1.17), «30. Οι εργασίες στην εξ αποστάσεως διδασκαλία που ήταν ομαδικές, θεωρείτε ότι

βοηθούσαν στην επικοινωνία, στη συνεργασία και στην καλύτερη απόδοση της ομάδας» (Μ.Τ.=2,92, Τ.Α.=1,23), «25. Οι δραστηριότητες στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση ήταν κατάλληλες για την εφαρμογή της γνώσης» (Μ.Τ.=3,00, Τ.Α.=1,03) και «31. Οι απαιτήσεις των εργασιών στην εξ αποστάσεως διδασκαλία, σας έκανε να σκέπτεστε τη μη συνέχιση της φοίτησής σας» (Μ.Τ.=2,22, Τ.Α.=1,27), όπου το 54,47%, το 66,54%, το 70,04%, το 71,98% και το 79,76% των συμμετεχόντων δήλωσαν απαντήσεις εντός του εύρους «Καθόλου» - «Μέτρια».

Τέλος, σύμφωνα με τους τρόπους που πραγματοποιήθηκε η αξιολόγηση, το 44% δήλωσε «Εργασία e-learning», το 25,70% τους τρόπους «Συνδυασμός (προφορικών και γραπτής εργασίας ή κουίζ)», το 22,60% «Μελέτη περίπτωσης στο e-class», το 19,50% «Απαλλακτική εργασία» και το 15,60% των συμμετεχόντων δήλωσε «Προφορικά». Ακόμη, σε χαμηλότερα ποσοστά ίσα με το 9,70%, το 7% και το 7% δηλώθηκαν οι τρόποι «Project», «Παρουσίαση ομαδικής εργασίας στο webex» και «Κουίζ» αντίστοιχα

5.1.4 Απόψεις των καταρτιζομένων για την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Όσον αφορά στις απόψεις των καταρτιζόμενων για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εκτιμήθηκε πως το 67,71% αξιολόγησε τη γνώμη του για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση «Μέτρια», ενώ εάν μπορούσαν να επιλέξουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ή τη φυσική παρουσία στο Ι.Ε.Κ., το 64,20% δήλωσε την επιλογή «Φυσική παρουσία για όλα τα μαθήματα / εργαστήρια». Ακόμη, το 56,43% δήλωσε πως η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση ήταν οργανωμένη ώστε να μην υπάρχει διαφορά με τη διαζώσης ως τουλάχιστον «Μέτρια», ενώ το 50,58% δήλωσε πως κατά τη περίοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, τους έλλειπε περισσότερο η πρακτική άσκηση στο χώρο των εργαστηρίων. Τέλος, το 57,20% αποκρίθηκε θετικά στο ότι θα ήθελαν να υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησης μέρος των μαθημάτων του εξαμήνου εξ αποστάσεως και μετά τη λήξη της περιόδου της καραντίνας.

Αναφορικά με τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετώπισαν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της καραντίνας οι καταρτιζόμενοι/ες, το 29,60%, δήλωσε «Η δυσκολία κατανόησης του μαθησιακού υλικού που παρέχονταν από τους/τις εκπαιδευτές/τριες», το 28,40%, «Έλλειψη σαφούς επικοινωνίας με τον/την

εκπαιδευτή/τρια για το πώς να συνεχίσετε να συμμετέχετε στο μάθημα», το 28,40%, «Άλλες απαιτήσεις στο σπίτι (π.χ. φροντίδα παιδιών ή άλλα εξαρτώμενα άτομα)», το 24,50% «Η δυσκολία χρήσης των διαδικτυακών πλατφορμών που σας ζητήθηκε να χρησιμοποιήσετε», το 23,70% «Έλλειψη καθοδήγησης σχετικά με τον τρόπο χρήσης των νέων τεχνολογιών στις οποίες έπρεπε να συμμετέχετε» και το 22,20% «Η αδυναμία πρόσβασης σε φορητό υπολογιστή ή Η/Υ». Τέλος σε χαμηλότερα ποσοστά παρατηρήθηκαν οι προκλήσεις «Η έλλειψη τεχνικών γνώσεων / δεξιοτήτων», «Η έλλειψη σε συμβουλευτικές υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης του ΙΕΚ (helpdesk)», «Η έλλειψη οργάνωσης και ψηφιακού μετασχηματισμού του περιεχομένου του μαθήματος που παρακολουθείτε» και «Η απροθυμία συμμετοχής σας σε διαδικτυακή εκπαιδευτική διαδικασία» με τιμές 18,70%, 17,90%, 17,10% και 8,20% αντίστοιχα.

Σχετικά με το τι είναι εκείνο που προβληματίζει στην έως τώρα εξ αποστάσεως εκπαίδευση, παρατηρήθηκε ότι το 35,80% υποστηρίζει ότι «Δεν υπήρχε ενεργή συμμετοχή και αλληλεπίδραση στη σύγχρονη επικοινωνία», το 28% , δήλωσε «Κουραστικές/πολύωρες διαλέξεις, το 25,70% «Υπάρχει ελλιπής επικοινωνία με τους/τις καταρτιζόμενους/ες από την πλευρά του/τις εκπαιδευτή/τριας» και το 19.80%» «Ο/η εκπαιδευτής/τρια κατά τη σύγχρονη επικοινωνία αξιοποιούσε μόνο παρουσιάσεις /κείμενα», αντίστοιχα. Ακόμη, σε χαμηλότερα επίπεδα παρατηρήθηκαν τα προβλήματα «Δινόταν πολλές ασκήσεις/δραστηριότητες και εργασίες» ποσοστό 16,70%, «Δεν υπήρχε οργάνωση της ύλης» 15,20%, «Δινόταν πολύ υλικό για μελέτη» 13,60% και «Δεν δόθηκε βοηθητικό / υποστηρικτικό υλικό» με ποσοστό 13,20%, ενώ το 23,70% δήλωσε «Δεν έχω κάτι αρνητικό να αναφέρω».

Διερευνώντας τα αρνητικά στοιχεία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εκτιμήθηκε πως το 65.40%, το 50,20% και το 38,50% δήλωσαν τις επιλογές «Η πολύωρη ενασχόληση μπροστά σε μια οθόνη», «Ελλιπής κατάρτιση στην ειδικότητα σας» και «Ένα αίσθημα μοναξιάς ή απομόνωσης» αντίστοιχα. Ακόμη εκτιμήθηκε πως το 28,80%, το 24,90% και το 23,30% των συμμετεχόντων επέλεξε αντίστοιχα τις επιλογές «Η αίσθηση κόπωσης ή/και αδυναμίας συγκέντρωσης», «Μυοσκελετικά προβλήματα» και «Η διατάραξη της οικογενειακής/επαγγελματικής ζωής».

Τέλος, διερευνώντας τα θετικά στοιχεία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εκτιμήθηκε ότι το 68,10% έδειξε προτίμηση «Παρακολούθηση από το χώρο σας», το

35,80% «Ευέλικτη ώρα μαθημάτων» και το 30,70% των συμμετεχόντων επέλεξε την προτίμηση «Περισσότερος χρόνος για αυτόνομη μελέτη στο σπίτι». Επίσης, παρατηρήθηκε ότι το 25,70% δήλωσε «Η εξοικείωση με την οργάνωση, διαχείριση και αρχειοθέτηση των εγγράφων στον Η/Υ ή στο φορητό υπολογιστή», το 24,10% «Οι επιπλέον γνώσεις που αποκτήσατε από τη χρήση των πλατφορμών και άλλων διαδικτυακών εργαλείων», το 16,30% «Αξιοποίηση ψηφιακών πόρων και ψηφιακής βιβλιοθήκης» και το 6,60% δήλωσε την επιλογή «Αξιοποίηση διαδραστικού πολυτροπικού υλικού».

5.2 Επαγωγική ανάλυση

5.2.1 Πρώτο ερευνητικό ερώτημα

Όσον αφορά στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα, εκτιμήθηκε ότι η οικογενειακή κατάσταση, η ύπαρξη παιδιών και ο τόπος κατοικίας, δεν επηρεάζουν την ΕξαΕ, ενώ παρατηρήθηκε ότι η ηλικία των συμμετεχόντων παρουσιάζει στατιστικά σημαντικές διαφορές. Σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ($p=0.000<0.05$) εκτιμήθηκε όσο αυξάνει η ηλικία έως και τα 54 χρόνια (18-24: Μ.Τ.=3,20, Τ.Α.=0.60, 25-34: Μ.Τ.=3,37, Τ.Α.=0,66, 35-44: Μ.Τ.=3,57, Τ.Α.=0.53, 45-54: Μ.Τ.=3,56, Τ.Α.=0,54), τόσο τείνει να αυξάνει το επίπεδο αξιολόγησης των συμμετεχόντων, ενώ για ηλικία 55 και άνω (Μ.Τ.=3,10, Τ.Α.=0.22), τα επίπεδα αξιολόγησης είναι τα χαμηλότερα στο δείγμα.

5.2.2 Δεύτερο ερευνητικό ερώτημα

Σχετικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, για το αν υπάρχει επίδραση του φύλου στις κοινωνικές, επικοινωνιακές και συναισθηματικές δεξιότητες των καταρτιζομένων, εκτιμήθηκε ότι δεν υπάρχει κανένας συσχετισμός. Σχετικά όμως με τις κοινωνικές, επικοινωνιακές και συναισθηματικές δεξιότητες ($p=0.015<0.05$), εκτιμήθηκε παρόμοια συμπεριφορά κατά την οποία όσο αυξάνει η ηλικία έως και τα 54 χρόνια (18-24: Μ.Τ.=3,47, Τ.Α.=0,52, 25-34: Μ.Τ.=3,50, Τ.Α.=0,52, 35-44: Μ.Τ.=3,60, Τ.Α.=0,47, 45-54: Μ.Τ.=3,74, Τ.Α.=0,39), τόσο τείνει να αυξάνει το επίπεδο αξιολόγησης των συμμετεχόντων, ενώ για ηλικία 55 και άνω (Μ.Τ.=3,32, Τ.Α.=0,20), τα επίπεδα αξιολόγησης είναι τα χαμηλότερα στο δείγμα.

5.2.3 Τρίτο ερευνητικό ερώτημα

Για το αν η αυτορρύθμιση της μάθησης επηρεάζεται από το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο, που ήταν το τρίο ερευνητικό ερώτημα, τα στοιχεία της ανάλυσης απέδειξαν ότι δεν υπάρχει κανένας συσχετισμός. Επιπρόσθετα, παρατηρήθηκε και πάλι το ίδιο μοτίβο με την ηλικία. Αναφορικά με την αυτορρύθμιση της μελέτης και της μάθησης, εκτιμήθηκε και πάλι, ότι όσο αυξάνεται η ηλικία έως και τα 54 χρόνια (18-24: M.T.=3,13, T.A.=0,78, 25-34: M.T.=3,22, T.A.=0,77, 35-44: M.T.=3,50, T.A.=0,73, 45-54: M.T.=3,70, T.A.=0,70) τόσο τείνει να αυξάνεται το επίπεδο αξιολόγησης των συμμετεχόντων, ενώ για ηλικία 55 και άνω (M.T.=2,94, T.A.=0,46), τα επίπεδα αξιολόγησης είναι τα χαμηλότερα.

Επιπλέον, όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση και την αυτορρύθμιση της μελέτης και της μάθησης ($p=0.033<0,05$), οι διαζευγμένοι (M.T.=3,73, T.A.=0,86) παρουσιάζουν υψηλότερα επίπεδα αξιολόγησης συγκριτικά με τους έγγαμους (M.T.=3,44, T.A.=0,70) και τους άγαμους (M.T.=3,25, T.A.=0,79).

5.2.4 Τέταρτο ερευνητικό ερώτημα

Για το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα που αφορούσε στην ειδικότητα, εκτιμήθηκε ότι σύμφωνα με την ειδικότητα, παρατηρείται στατιστικά σημαντική διαφορά στις απόψεις για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ($p=0,028<0,05$), κατά την οποία ο τομέας των επιστημών και των τεχνών (M.T.=3,08, T.A.=0,84) έχει καλύτερη άποψη συγκριτικά με τους υπόλοιπους τομείς, ενώ ο τομέας της αισθητικής και κομμωτικής (M.T.=2,31, T.A.=0,82) και της ασφάλειας (M.T.=2,56, T.A.=1,05) παρουσιάζουν τα χαμηλότερα. Τέλος, σχετικά με τις απόψεις των καταρτιζόμενων για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εκτιμήθηκε ότι όσο αυξάνεται η ηλικία έως και τα 54 χρόνια (18-24: M.T.=2,44, T.A.=0,98, 25-34: M.T.=2,80, T.A.=1,02, 35-44: M.T.=2,90, T.A.=1,12, 45-54: M.T.=3,07, T.A.=0,99), τόσο τείνει να αυξάνεται το επίπεδο αξιολόγησης των συμμετεχόντων, ενώ για ηλικία 55 και άνω (M.T.=2,29, T.A.=0,84), τα επίπεδα αξιολόγησης είναι τα χαμηλότερα.

6. Συζήτηση

Στην παρούσα ερευνητική εργασία καταγράφηκαν οι απόψεις των καταρτιζόμενων των Δ.Ι.Ε.Κ. της Δυτικής Μακεδονίας κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης της

καραντίνας, όπου η εκπαίδευση πραγματοποιήθηκε αποκλειστικά διαδικτυακά και στα θεωρητικά αλλά και στα εργαστηριακά μαθήματα, ενώ η πρακτική άσκηση ανεστάλη το ίδιο χρονικό διάστημα της λήψης των μέτρων.

Το γυναικείο φύλο, όπως και οι νεότερες ηλικιακές κατηγορίες, κυριαρχούν στο δείγμα της έρευνας. Οι υποψήφιοι/ες εμπλέκονται σε προγράμματα κατάρτισης, προκειμένου να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους δώσουν ευκαιρίες απασχόλησης.

Ο σχεδιασμός των διαδικτυακών μαθημάτων, όπως ήδη αναφέρθηκε στην εισαγωγή, απαιτεί πολύμηνο προσεκτικό παιδαγωγικό σχεδιασμό, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του μαθησιακού κοινού.

Οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα θεωρούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό δεν συνέβαλλε σε μεγάλο βαθμό στην κατανόηση των εννοιών, όπως θεωρούν ότι και οι δραστηριότητες δεν τους βοήθησαν στην εφαρμογή της γνώσης τους.

Εν τούτοις, καταβλήθηκε προσπάθεια επικοινωνίας και αλληλοβοήθειας από καταρτιζόμενους/ες και εκπαιδευτές, καθώς υπήρχε προθυμία βοήθειας μεταξύ των καταρτιζομένων και καλή συνεργασία με τους εκπαιδευτές/τριες.

Η άποψή τους τελικά για την ΕξαΕ είναι μάλλον αρνητική έως μέτρια και εάν μπορούσαν να επιλέξουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ή τη φυσική παρουσία στο ΙΕΚ, θα προτιμούσαν τη φυσική παρουσία για όλα τα μαθήματα και τα εργαστήρια, καθώς θεωρούν ότι η «εξ ανάγκης αυτή εκπαίδευση» δεν ήταν το ίδιο οργανωμένη και αποτελεσματική όσο η δια ζώσης. Στην ΕξαΕ πολλές φορές και λόγω των τεχνικών προβλημάτων, δεν υπάρχει αλληλεπίδραση στη σύγχρονη επικοινωνία και οι πολύωρες διαλέξεις κουράζουν τους/τις συμμετέχοντες/χουσες και τους δημιουργούν αίσθημα απομόνωσης, αλλά και προβλήματα κόπωσης. Η έλλειψη παρακολούθησης των εργαστηριακών μαθημάτων και η πρακτική άσκηση αποτελούν τα πιο αρνητικά σημεία της ΕξαΕ, με επιπτώσεις στην ελλιπή τους κατάρτιση.

Ωστόσο, υπάρχουν και θετικά στοιχεία στην ΕξαΕ όπως η παρακολούθηση από το χώρο τους, η ευελιξία στο ωράριο των μαθημάτων, περισσότερος χρόνος μελέτης που εξοικονομείται λόγω της απουσίας μετακίνησης. Εκ τούτου, τελικά ένα σημαντικό ποσοστό των καταρτιζομένων θα επιθυμούσαν τη δυνατότητα

πραγματοποίησης μέρους των μαθημάτων διαδικτυακά, μετά τη λήξη της πανδημίας.

Αναφορικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση που αφορά στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα, για το αν δηλαδή η συμμετοχή των καταρτιζομένων στην ΕξαΕ επηρεάζεται από την κοινωνική κατάσταση τους, δεν προκύπτει κάποιος συσχετισμός. Στην πλειοψηφία τους οι καταρτιζόμενοι/ες όπως προαναφέρθηκε είναι νέοι/ες έως 24 ετών. Επιπλέον η χρήση του κινητού τηλεφώνου κυριαρχεί ως συσκευή σύνδεσης στην τηλεεκπαίδευση. Εκ τούτου, εξάγεται το συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει κάποιος περιορισμός στη συνδεσιμότητά τους.

Οι κοινωνικές συναισθηματικές και επικοινωνιακές δεξιότητες και η διερεύνησή τους με το φύλο που ήταν το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα δεν έδειξε καμία συσχέτιση στη δική μας έρευνα. Η βιβλιογραφία αναφέρει συσχέτιση του γυναικείου φύλου με τις κοινωνικές συναισθηματικές και επικοινωνιακές δεξιότητες, σε μελέτες όμως που αφορούν αγόρια και κορίτσια της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Zhou & Ee , 2012: 27-29). Επίσης, η απόκτηση εμπειριών μέσα από το πέρασμα των χρόνων στη διάρκεια ζωής ενός ατόμου, είναι καθοριστικής σημασίας στην ανάπτυξη κοινωνικών, συναισθηματικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, λόγω της συνειδητοποίησης της διευκόλυνσης της καθημερινότητας των ανθρώπων. Εκ τούτου, προκύπτει στην έρευνα μια συσχέτιση της ηλικίας με τις κοινωνικές συναισθηματικές και επικοινωνιακές δεξιότητες.

Η αυτορρύθμιση περιλαμβάνεται στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα, αν υπάρχουν δηλαδή διαφορές σε σχέση με το μορφωτικό επίπεδο ή στο φύλο. Έρευνες κατέδειξαν συσχετίσεις με το μορφωτικό επίπεδο (Artino & Stephens, 2009:148) και το φύλο (Bidjerano, 2005:6-7). Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές σε σχέση με τους προπτυχιακούς, καθώς και οι γυναίκες σε μεγαλύτερο βαθμό από τους άνδρες. Η δική μας έρευνα δεν έδειξε κάτι παρόμοιο. Η συγκεκριμένη διερεύνηση κατέδειξε συσχετισμό με την οικογενειακή κατάσταση και συγκεκριμένα, οι διαζευγμένοι/ες παρουσιάζουν υψηλότερα επίπεδα αξιολόγησης των αυτορρυθμιστικών μεταβλητών, συγκριτικά με τους έγγαμους/ες.

Το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα αφορούσε τις απόψεις των καταρτιζομένων σε σχέση με την ειδικότητά τους. Σε κάποιες ειδικότητες όπως οι ειδικότητες σε προγράμματα πληροφορικής, ή ηλεκτρονικών, η τηλεεκπαίδευση είναι πιο

«συμβατή». Σε επαγγέλματα όμως όπως είναι τα στελέχη ασφαλείας, η φυσιοθεραπεία, η μαγειρική τέχνη, η κομμωτική, κλπ., κρίνεται απαραίτητη η εργαστηριακή ή πρακτική εφαρμογή, ώστε να αποκτούνται πρακτικές και ψυχοκοινωνικές δεξιότητες, αλλά και άμεση ανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτή/τρια για τις απορίες επί του πρακτικού θέματος.

7. Συμπεράσματα

Η εμπειρία των καταρτιζομένων των Δ.Ι.Ε.Κ. της Δυτικής Μακεδονίας για την ΕξαΕ, είναι μάλλον αρνητική και εξαρτάται από την ειδικότητα φοίτησης. Η κατάρτιση απαιτεί απόκτηση ψυχοκινητικών δεξιοτήτων, οι οποίες αποκτούνται με τη φυσική παρουσία των καταρτιζομένων. Με τη μέθοδο της ΕξαΕ, δεν ήταν δυνατό να επιτευχθούν οι κατάλληλες δεξιότητες, ώστε να θεωρούν οι καταρτιζόμενοι/ες ότι είναι έτοιμοι να ανταποκριθούν σε πραγματικές συνθήκες εργασίας.

Στην πλειοψηφία τους οι καταρτιζόμενοι/ες ήταν γυναίκες και ανήκαν στις νεότερες ηλικιακές κατηγορίες. Οι ομάδες αυτές χρησιμοποιούν το κινητό τηλέφωνο για την πρόσβασή τους σε διαδικτυακά περιβάλλοντα και ως εκ τούτου, είχαν πρόσβαση στην τηλεκπαίδευση στη διάρκεια της καραντίνας. Συνεπώς η σύνδεσή τους δεν επηρεάστηκε από την κοινωνική τους κατάσταση. Εκτός από τη χρήση τεχνολογίας για την παρακολούθηση της τηλεκπαίδευσης, απαιτούνται κοινωνικές συναισθηματικές και επικοινωνιακές δεξιότητες των καταρτιζομένων, προκειμένου στη διευκόλυνση της παρακολούθησης των μαθημάτων και οι οποίες έχουν συσχετιστεί ως χαρακτηριστικό κυρίως των κοριτσιών · γεγονός που διαψεύδεται στη συγκεκριμένη μελέτη. Η ηλικία αποδεικνύεται καθοριστικός παράγοντας στις παραπάνω δεξιότητες. Επίσης, η αυτορρύθμιση συσχετίστηκε με την οικογενειακή κατάσταση και κυρίως των διαζευγμένων, όπου παρουσίασαν παρουσιάζουν υψηλότερα επίπεδα αξιολόγησης των αυτορρυθμιστικών μεταβλητών, συγκριτικά με τους έγγαμους/ες. Και τέλος, οι απόψεις τους σχετίζονται με την ειδικότητα παρακολούθησης. Ειδικότητες που προϋποθέτουν την απόκτηση δεξιοτήτων, όπως είναι η φυσιοθεραπεία, η μαγειρική τέχνη, η κομμωτική, τα στελέχη ασφαλείας, εκδηλώνουν δυσaráεσκεια και αμφιβολία για τις αποκτηθείσες γνώσεις. Σε ειδικότητες όμως όπως σε προγράμματα πληροφορικής, ή ηλεκτρονικών, η τηλεκπαίδευση θεωρείται πιο «συμβατή» και πραγματοποιείται σε ευνοϊκό

περιβάλλον. Παρόμοια και η ειδικότητα «Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων», λόγω του ότι πολλές καταρτιζόμενες είναι μητέρες, δεν εξέφρασαν ιδιαίτερη δυσαρέσκεια για την τηλεκπαίδευση.

8. Περιορισμοί της έρευνας

Ο γεωγραφικά εντοπισμένος πληθυσμός της μελέτης, που αφορά συγκεκριμένα Ι.Ε.Κ., δεν επιτρέπει τη δυνατότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων σε όλα τα δημόσια Ι.Ε.Κ. της χώρας, διότι στον κανονισμό σπουδών αναφέρεται μεγάλος αριθμός ειδικοτήτων, που δεν αντιπροσωπεύονται στις συγκεκριμένες δομές.

9. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Σύμφωνα με τις συνθήκες κατά τις οποίες πραγματοποιήθηκε η τηλεκπαίδευση στα δημόσια Ι.Ε.Κ., προτείνεται η διερεύνηση των απόψεων των καταρτιζομένων, για την απόκτηση των κατάλληλων γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν στη διάρκεια της πανδημίας και το πόσο έτοιμοι νιώθουν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στα καθήκοντα που θα τους ανατεθούν.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Αθανασίου, Α., Μπαλντούκας, Α., Παναούρα Ρ. (2014). Εγχειρίδιο προς εκπαιδευτές ενηλίκων. *Βασικές αρχές διδασκαλίας ενηλίκων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού*. Λευκωσία: Πανεπιστήμιο Frederick.
- Amiti, F. (2020). Synchronous and Asynchronous e-Learning. *European Journal of Open Education and e-Learning Studies*. Vol. 5. (2). DOI: 10.46827/ejoe.v5i2.3313
- Artino, R. & A., Stephens, J. M. (2009). Academic motivation and self-regulation: A comparative analysis of undergraduate and graduate students learning online. *Internet and Higher Education* (12), 146-151, Elsevier <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2009.02.001>
- Αναστασοπούλου, Ε., Ζυγούρη, Ε., Καζταρίδου, Α. (2014). Κοινωνική μάθηση και κοινωνικές δεξιότητες: Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας για την εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, (13), 13-23. doi:http://dx.doi.org/10.12681/icw.1791
- Αρμακόλας, Σ., Παναγιωτακόπουλος, Χ., Μασσαρά, Χ. (2015). Η αυτορρυθμιζόμενη μάθηση και το μαθησιακό περιβάλλον στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. *8th International Conference in Open & Distance Learning - November 2015, Athens Greece – PROCEEDINGS*
- Basol, G., & Balgalmis, E. (2016). A multivariate investigation of gender differences in the number of online tests received-checking for perceived self-regulation. *Computers in Human Behavior*. (58), 388-397. Elsevier
- Bidjerano, T. (2005). Gender Differences in Self-Regulated Learning. *36th /2005 Annual Meeting of the Northeastern Educational Research Association, Kerhonkson, NY*.
- Γούλας, Χ., & Καραλής, Θ. (2020). Διά Βίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση: Θέσεις και προϋποθέσεις για μια ποιοτική επανεκκίνηση μετά την πανδημία. *INE Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε. ResearchGate*.

- Ηλιάδου, Χ. (2011). «Επικοινωνία Καθηγητή - Συμβούλου και φοιτητών στις Σπουδές από απόσταση: Απόψεις φοιτητών στο πλαίσιο της Θ.Ε. ΕΚΠ65 του Ε.Α.Π. Το βιβλίο του Ιστολογίου Εκπαίδευση Ενηλίκων (2015).
- Hurst, B., Wallace, R., Nixon, S. (2013) *The impact of social interaction on student learning Reading Horizons* (Online) 52, no.(4) (2013): 375
- Κόκκος, Α. (2005). Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Keegan, D. (2001). *Οι βασικές αρχές της Ανοιχτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*. Μετάφραση Αλεξάνδρα Μελίστα, Αθήνα. Μεταίχμιο
- Κοσιφάκος, Δ. (2021). Διεργασίες Ψηφιοποίησης στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. *1ο Διεθνές Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες, 0*, 307-316.<http://dx.doi.org/10.12681/online-edu.3238>.
- Lynch, R., Dembo, M. (2004). The Relationship between Self-Regulation and Online Learning in a Blended Learning Context. *International Review of Research in Open and Distance Learning*. Vol. 5, (2). DOI: <https://doi.org/10.19173/irrodl.v5i2.189>
- Μουζάκης, Χ. (2006). «Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαίδευση ενηλίκων-Παραδείγματα και περιπτώσεις εφαρμογής». ΓΣΕΕ. Αθήνα.
- Peters, O. (2002). «*Distance Education in Transition. New Trends and Challenges*». Studien und Berichte der Arbeitsstelle Fernstudienforschung der Carl von Ossietzky Universität Oldenburg. Volume 5.
- Pittman, Von. V. (2003). *Correspondence Study in the American University: A Second Historiographic Perspective*, στο «HANDBOOK OF DISTANCE EDUCATION», Moore and Anderson. Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers.
- R., F. Kizilcec, M., Pérez-Sanagustín & J., J. Maldonado. (2017). Self-regulated learning strategies predict learner behavior and goal attainment in Massive Open Online Courses. *Computers & Education*, (104), 18-33. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2016.10.001>.
- Ρεντίφης, Γ. (2019). Οι ιστορικές εξελίξεις της Δια Βίου Μάθησης στην Ελλάδα: Κατάσταση και προοπτική στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Οικονομία, 2), 386-393. <http://dx.doi.org/10.12681/elrie.2453>.
- Σολάκης, Κ., Νικολάου, Α., Σολάκη, Μ. (2016). Εκπαίδευση Ενηλίκων και επαγγελματικές προοπτικές: Μελέτη περίπτωσης στην Ελλάδα – *Adult Education and Labor prospects: A case study in Greece*». ResearchGate.
- Vanslambroucka, S., Zhua, C., Pynooa, B., Lombaertsa, K., Tondeurb, J. & Schererd R. (2019). A latent profile analysis of adult students' online self-regulation in blended learning environments. *Computers in Human Behavior*. 99, 126-136.
- Ζεμπύλας, Μ., Θεοδώρου, Μ. & Παυλάκης, Α. (2009). «Συναισθήματα και Διαδικτυακή – εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Το παράδειγμα της Κύπρου». *Open Education*, τ. 5, ν. 1.
- Zheng, L (2016). The effectiveness of self-regulated learning scaffolds on academic performance in computer-based learning environments: a metaanalysis. *Asia Pacific Educ. Rev.* (2016) (17):187–202 DOI 10.1007/s12564-016-9426-9.
- Zhou, M., & Ee, J. (2012). Development and Validation of the Social Emotional Competence Questionnaire (SECQ). *The International Journal of Emotional Education Vol 4*, (2)

Νόμοι

Νόμος 4763/2020, άρθρο 24, Ίδρυση Πειραματικών Ι.Ε.Κ. και Θεματικών Ι.Ε.Κ.

Διαδικτυακές πηγές

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ. *Εθνικό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης 2013-2015, Ιούνιος 2013*

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΕΛΣΤΑΤ 2020 (Διαθέσιμο: <https://www.statistics.gr/documents/20181/727080a4-4bb8-eb4d-af56-4aaaa8989b8c> Προσπελάστηκε στις 20/5/2021).

CASEL'S SEL Framework (2020). *Sel publications*. Ανακτήθηκε από: <https://casel.s3.us-east-2.amazonaws.com/CASEL-SEL-Framework-11.2020.pdf>

Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T. & Bond, A. (2020). The Difference Between Emergency Remote Teaching and Online Learning. Ανακτήθηκε στις 20/3/2021 από: <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>.

- Καραγεωργίου, Ε. (2015). Αυτορρύθμιση και κίνητρα επίτευξης σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες και ήπια νοητική ανεπάρκεια. (*Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, διπλωματική εργασία*). Ανακτήθηκε 19/8/2021 από <http://ikee.lib.auth.gr/record/281522/files/GRI-2016-15920.pdf>
- Λιοναράκης, Α. (2010). *Για ποια «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» μιλάμε;* Το βιβλίο του ιστολογίου «Εκπαίδευση Ενηλίκων». Ανακτήθηκε στις 23/3/2021 από: https://edu4adults.blogspot.com/2015/05/blog-post_29.html